

Rautakauden polku

Nissashaga - Maalahti

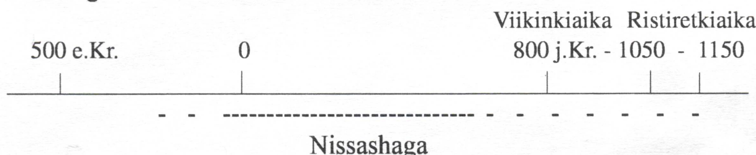
Malax museiförening rf
Arkeologiaryhmä

Käännös: Seppo Holopainen
Tarkastus: Mirja Miettinen/Museovirasto

Tervetuloa Rautakauden polulle!

Maalahden Storsjön Nissahagaan!

Luontopolut - pituudeltaan 800 m ja 1800 m mittainen - antavat Sinulle tuntumaa arkeologisesti mielenkiintoiseen alueeseen.

Hyvä vierailija !

Siirrä ajatuksesi 2000 vuotta ajassa taaksepäin. Silloin näissä maisemissa lainehti Pohjanlahti. Tänään Maalahdella noin 20 metriä merenpintaa korkeammalla olevat alueet olivat Kristuksen syntymän aikaan erikokoisia saaria. Nissashagan alueeseen kuului silloin muutamia pikkusaaria ja karikoita. Noin 200 vuotta myöhemmin maan kohottua lisää saaret olivat kasvaneet pitkähköksi niemeksi. Nykyisin tämän niemen harjanteella on metsikköä ja luontopolku. Niemellä on asunut ihmisiä jo siitä lähtien kun se kohosi kuiville merestä. Tästä kertovat tehdyt siitepölytutkimukset. Vuonna 1982 aloitti arkeologi Mirja Miettinen apunaan joukko kiinnostuneita amatöörejä kartoitus- ja koekaivausprojektin, joka jatkui viitenä kesänä.

Nissashagan alueelta on kartoitettu noin 40 esihistoriallista röykkiöhautaa ja seitsemän kuppikiveä eli uhrikiveä. Ne ovat maakiviä, johin on tehty kuppimaisia, matalia syvennyksiä. Hautaröykkiöiden läpimitta vaihtelee 2-23 metrin välillä; kuppikivissä on kuppimaisia syvennyksiä 2-50, tavallisin määrä on 2-12 välillä. Nissashagan kartasta on osa pienennöksenä vihkosen takakannessa.

Arkeologisia kaivauksia on tehty viidessä eri paikassa Nissashagassa. Yhteensä kaivauk-sin tutkittua aluetta on noin 200 m². Pääosa hautaröykkiöistä ja asuinpaikkajäänteistä on edelleen tutkimatta. Löytöjä on useita ja eri ajoilta. Niistä kerrotaan jäljempänä tekstissä. Asuinpaikan kulttuurikerroksen kaivauksissa on löydetty paljon savitiivistettä. Se kertoo paikalla olleen taloja, joiden seinät oli tiivistetty savella. Niiden

rakenteesta tai sijainnista ei ole tarkempia tietoja. Näiden seikkojen selvittäminen vaatisi laajoja kaivauksia. Koska muinaisjäännösalue on poikeuksellisen hyvin säilynyt, on myöhemmissä tutkimuksissa mahdollista saada hyviä tuloksia.

Kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain 295/63 nojalla rauhoitettuja, eikä niitä saa tutkia omin päin.

Muutama hautaröykkiö on tutkittu kokonaan tai osaksi ja niistä saatu mielenkiintoisia esinelöytöjä. Ne ovat rautakadelta, 400-500-luvuilta j.Kr., kansainvaellusajalta ja merovingiajalta.

Nissashagan rautakautisen asukkaat harjoittivat metsästyksen ja kalastuksen ohella karjanhoitoa. Siitepölytutkimuksen tulokset ja vuonna Hugo Erikslundin v 1942 löytämä jauhinkivi tukevat tietoja rautakautisesta maanviljelystä. V 1984 kaivauksissa löytyi hevosen hampaan katkelmia. Hevonen on ollut käytössä tähän aikaan, sillä esim. Maalahden Kopparbackenin polttokalmistosta on löydetty mm. hevosen rengaskuolaimet, jotka ovat suunnilleen samalta ajalta kuin Nissashagan asutus.

Maankohoamisen ja rannansiirtymisen vaikutuksesta Storsjön merenlahti kuroutui rautakaudella järveksi, joka 1700-luvulla kuivattiin ja otettiin viljelyyn.

Noin 700-luvulla loppuvat merkit viljanviljelyksestä Nissashagassa ja alue metsittyy. Vallitseva puulaji on koivu. Kuitenkin on luultavaa, että aluetta edelleen käytettiin esim. laitumena.

Siihen viittaa siitepölynäytteissä todettavat huomattavat määrät korkeakasvuisten niittylajien siitepölyjä, esim. Artemisia, Filipendula ja Apiaceae-lajit. Dosentti Irmeli Vuorela, joka teki siitepölytutkimuksen on arvellut asutuksen merkkien ja mahdollisen väestön poismuuton aiheutuneen tulvimisesta Storsjön ympäristössä.

Mihin sitten väestö ja karja muuttivat? Luultavasti ei kovin pitkälle. Arvelemme, että kenties Kuschishagaan, joka sijaitsee vain joitakin kilometrejä pohjoisempana. Siellä on hieman matalammalla tasolla tiivis ryhmä hautaröykkiötä, jotka kertovat lähistön muinaisesta asutuksesta. Tätä aluetta ei ole vielä tutkittu. (SH)

Suurin rautakauden röykkiö Nissashagassa.

1 Tällä paikalla - "Sydudden" - ovat rautakautiset Maalahden Storsjön maanviljelijät asuneet. Maasta on nimittäin löydetty heidän asumustensa jäänteitä: savitiivistettä, jota käytettiin pystytettyjen talojen seinien tiivistämiseen. Jos talo paloi, seinän tiivistesavi paloi mukana ja on siten säilynyt maassa. Nissashagan alueelta juuri täältä löydettiin ensimmäiset savitiivistepalaset kesällä 1981. Palaset olivat hyvin pieniä, koska ne olivat jauhautuneet rikki myöhemmän peltoviljelyn aikana ja niitä löytyi pellon vaoista sen jälkeen kun aura oli kääntänyt maan.

Myöhemmin ympäristöön kaivettujen koekuoppien perusteella on voitu todeta savitiivistettä olevan todennnäköisesti koko harjun alueella.

(Kuva v. 1982)

Jos katsomme länteen, lähimmän ladon suuntaan (v 1985), voimme kuvitella rantaviivan olleen suunnilleen ladon korkeudella muutama vuosisata Kristuksen syntymän jälkeen. Maanäytteitä otettiin harjanteelta ladon vieritse mitatulta linjalta. Näytteiden fosforipitoisuuden analyysi osoitti, että harjanteen korkein kohta sisältää myös fosforipitoisuudet. Tämä tarkoittaa sitä, että ihmisen toiminta oli intensiivisintä harjanteella. Juuri tällä paikalla tehtiin koekaivauksia kesällä 1982. Maata tutkittiin kaivauksin joitakin kymmeniä neliömetrejä. Löytöinä oli runsaasti savitiivistettä. Se kertoo alueen rautakautisesta asutuksesta.

Metsän reunassa kohdetaulun vieressä on hautaröykkiö, johon on myöhemmin lisätty kiviä pellolta. Kivikasa, joka sijaitsee metsässä, eteläisen niittynurkan vierellä on muodostunut peltoa raivattaessa. (EH)

2 Tämän haudan vieressä suoritettiin koekaivauksen vuonna 1982. Löytöinä oli saviastian paloja, savitiivistettä, rautakuonaa ja rautajätettä. Nissashagan asukkaat näyttivät siis valmistaneen rautaa.

Kartoituksessa vuonna 1982 löydettiin yhden hautaröykkiön ulkoreunan isosta kivestä kaksi kuppia eli uhrikuoppaa.

Tällä muinaismuistoalueella ja erityisesti viereisellä niityllä on hyvin rikas kasvillisuus. Dosentti Irmeli Vuorela on tehnyt alustavan luettelon kasveista, jotka kukkivat alueella toukokuun puolivälissä 1984. Luettelo on kokonaisuudessaan nähtävillä karjamajassa

Muun muassa seuraavia kasveja tavattiin:

Taikinamarja (Ribes alpinum)
Lehtokuusama
(Lonicera xylosteum)
Kielo *(Convallalia majalis)*
Oravanmarja
(Majantheum bifolium)
Iso talvikki *(Pyrola rotundifolia)*
Sudenmarja *(Paris quadrifolia)*
Metsäimarre
(Lastrea dryopteris)
Kivikon alvejuuri
(Dryopteris filismas)
Keltanot *(Hieracium sp.)*
Mesimarja *(Rubus arcticus)*
Ahomansikka *(Fragaria vesca)*
Metsäorvokki *(Viola riviniana)*
Päivänkakkara
(Chysanthemum leucanthemum)
Puna-ailakki *(Melandrium macalatum)*
Särmikäs kuisma *(Hypericum maculatum)*
Syyläjuuri *(Scropularia nodosa)*
Niittykellukka *(Geum rivale)*

(SH)

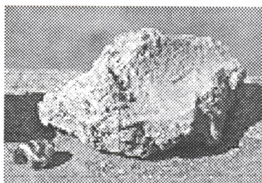
3 Tällä kohdalla kaivettiin kesällä 1983. Kaivauksen johtaja oli arkeologian opiskelija Päivi Pykälä-aho. Kaivauksissa löytyi seuraavaa:

- pala piikiveä (tulentekoa varten?)
- keramiikan palasia, 5 kpl
- tiivistettä, suuria paloja, 263 kpl
- tiivistettä, pieniä paloja, 3639 kpl
- palaneita luun kappaleita, 16 kpl

Piikiveä ei esiinny Suomessa luonnossa, vaan kiveä tuotiin ulkomailta, ehkä Tanskasta, Saksasta tai Luoteis-Venäjältä. Piikivi kertoo Nissashagan ihmisillä olleen yhteyksiä kotiseutunsa ulkopuolellekin.

Keramiikkapaloissa on kankaan painamia jälkiä, tekstiilipainanteita, joita esiintyy myöhemmällä rautakaudella. Paikalta tuli esiin myös mahdollinen paalunjälki, joka on voinut kuulua taloon.

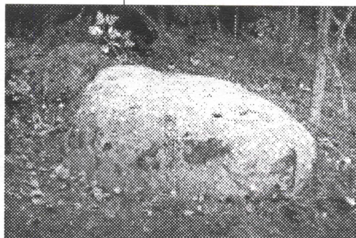
Vuonna 1984 kaivaukset jatkuivat paikalla Mirja Miettisen johdolla ja silloin löydettiin paljon tiivistettä, rautakuonaa, rautajätettä, pieniä raudan palasia sekä puolikas helmi. Helmi on valmistettu sinisestä lasista, jossa on valkeita raitoja. Paikalla on ollut mahdollisesti uuni raudan valmistusta varten. (SH)

Kuvassa tiivistekappale sekä puolikas helmi kuvattuna molemmilta puolilta.

4 Tämä on ensimmäinen Maalahdesta löydetty uhrikivi. Vihkossa *"Offerstenar i Malax" (Maalahden uhrikivet)* kertoo arkeologi Mirja Miettinen seuraavalla tavalla kiven löytymisestä melkein sattumalta:

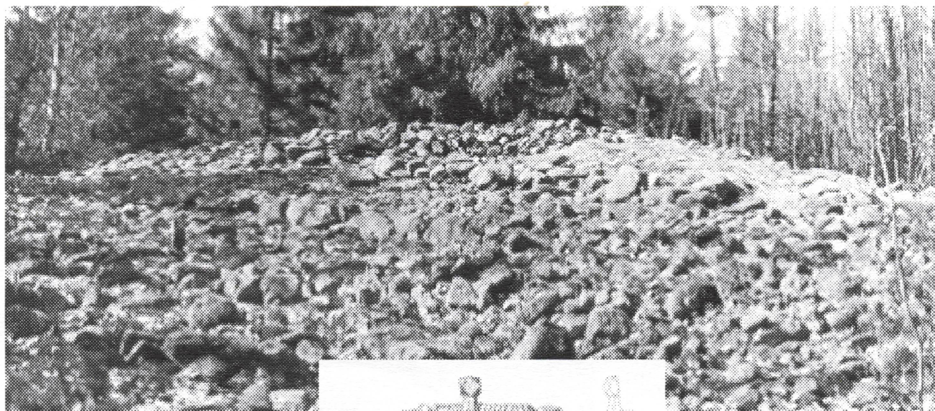

"Tiistai-iltapäivällä 28 kesäkuuta 1981 lopetin selvitystyöni Jurvassa ja ajoin Maalahteen. - - -

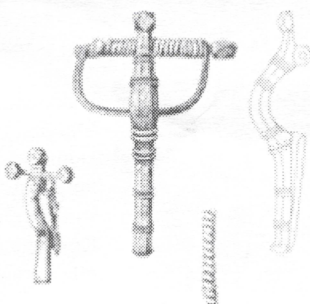
Muistelen, että puhuimme rautakauden asutuksesta, taloista, haudoista ja niiden keskinäisestä sijainnista. Mainitsin ehkä uhrikivien voivan esiintyä kalmistoissa hautaröykkiöiden välissä. Joka tapauksessa muistan Elofin (Holmlund) kysyneen, miltä uhrikivet näyttivät. Kuvaultuani niitä, kysyi hän: Voisiko niitä olla myös täällä? Siihen totesin "Miksipä ei" ja osoitin lähintä suurta kiveä metsässä, jossa satuimme seisomaan. Puhdistimme sammaleen pois kiven päältä, mutta emme löytäneet kuppimaisia kuoppia. Huvin vuoksi päätimme tarkastella seuraavaksi lähintä kiveä, joka oli polun vierellä. Yllätyksemme oli suuri, luullakseni minun suurempi kuin Elofin, koska sammalen alta löytyi seitsemän selvästi erottuvaa pyöreää kuppimaista kuoppaa kiven pinnalla. Kuopat olivat juuri sopivan kokoisia, pyöreitä ja tasaisia kuin niiden kuuluikin olla, siitä huolimatta että kivilaji olikin varsin karkearakeista.

Jotta kiveä ja ympäristöä voitaisiin tutkia asianmukaisesti seuraavana vuonna, peittelimme kivet huolellisesti ja päätimme olla kertomatta asiasta enempää, jotta kukaan ei joutuisi kiusaukseen "tutkia" paikkaa omin päin ennen asiallista dokumentointia."

Huomatkaa, että heti kiven pohjoispuolella on hautaröykkiö ja että kiven eteläpuolelta on koekaivauksissa löytynyt savitiivistettä... Noin 20 metriä kivestä länteen löytyi metsätöissä aikanaan jauhinkivi. Sitä säilytetään Pohjanmaan museossa. (EH)

Suurin rautakauden röykkiö Nissashagassa.

(4-5) Läheisestä Inmossenin suosta otettiin vuonna 1982 suoturpeesta näyte, jonka paleoekologisen analyysin teki dosentti Irmeli Vuorela vuosina 1983-84. Tutkimuksesta käy ilmi, että suo oli veden/meren peitossa 300-luvulle j.Kr. saakka. Tämä merenlahti oli osa silloista Storsjötä. Sen jälkeiseltä ajalta aina 700-luvulle j.Kr. löytyy suossa säilyneestä kasvien siitepölystöstä merkkejä viljanviljelyksestä ja ihmisen vaikutuksesta täällä. (HE)

(5) Tämä on Nissashagan komein ja suurin hautaröykkiö; tekisi mieli kutsua sitä päällikön röykkiöksi.

Arkeologi ja kansatieteilijä Axel Olai Heikel tutki osan röykkiöstä vuonna 1903. Löydöt olivat huikeat: kolme pronssista kaularengasta (yksi oli ehyt ja hyvin kaunis), kolme solkea, lasihelmi, katkelmia rauta- ja pronssiesineistä, hiomakiven paloja ja varsiputkellinen keihäänkärki. Haudattu vainaja, päällikkö oli poltettu ja palaneet luut oli sijoitettu röykkiön sisään pieneen laattakivistä tehtyyn paasiarkkuun. Kaikki tämä löytyi, vaikka vain osa haudasta kaivettiin.

Röykkiön lähellä olevasta pienemmästä röykkiöstä löytyi, luultavasti pian Heikelin kaivausten jälkeen jonkun uteliaan luvattomissa "yksityiskaivauksissa" vielä kaksi miekan tupen reunahelaa sekä pyöreä, koristeltu pronssilevy, joka on tyypiltään itäinen ja löytänyt tiensä Venäjältä Nissashagaan. Mitä teitä pitkin ja kenen vyössä muinoin kannettiin miekkaa ?...

Hautaröykkiön takana huojuu komea vanha tumma kuusimetsä. Vuosisadan alun kaivausten jälkeen haudan kivien päälle pystytetty karjamaja on siirretty1930-luvulla nykyiselle paikalleen tien lähelle. Röykkiö, jonka pinnalla rakennuksen kivijalan ja muurinperustus vieläkin näkyvät, on saanut ympärilleen suojaavia haapoja; kielot (Convallaria majalis) tuoksuvat, syyläjuuren (Scrophularia nodosa) varret huojuvat kesätuulessa.

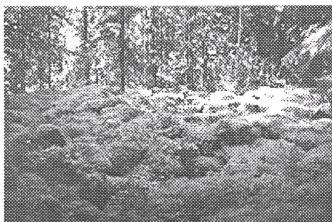
Äkkiä kumpu puhuu meille:

"Kummussa valvoo valtias suuri
kalpa ja kilpi kumppaninaan.
Hiirakko hirnuin holvia kuopii
kultaisin kengin kuolassa suu."

Ringdrap Fritiofin saagasta, kirjoittanut Elias Tegner; suomennos Uuno Kailas. (OS)

6 Täällä ovat alueen kaksi suurinta ja korkeimmalla sijaitsevaa alueen hautaröykkiötä. Ne ovat yli 21 metrin korkeudella merenpinnasta. Röykkiöitä ei ole tutkittu.

Eteläisimmän hautaröykkiön vieressä on kuppikivi, jonka pinnalla erottuu 6-8 kuppia. Kivi on 5-7 metriä pitkä ja noin metrin korkuinen. Kiven laella on 5-7 kuoppaa, kun taas yksi kuoppa on alempana. Koekaivauksissa ei ole löytynyt savitiivistettä tai muuta asutusmerkkiä röykkiöiden läheltä. (EN)

7 Tyytyväisenä katsoo hän yli Storsjön, suurinta järvien rivissä.

Peltoja, niittyjä, taloja, hautoja ja uhrikiviä siintää hoidettujen peltojen välissä - lehmuksia, tammia ja saarnia, vesi kimmeltää joessa, joka yhdistää järven mereen. Ihana seutu asua, kaikki kodikasta ja tuttua.

Meren kohina pohjoisessa ja lännessä innoittaa hänen mielikuvitustaan, ehkä hän lähtee kauas pois, jonnekin, joskus ... (OS)

"*Kutsu minulle tuotiin
pullistuneesta purjeesta,
airojen narinasta
ja idässä olevasta kullasta.*"

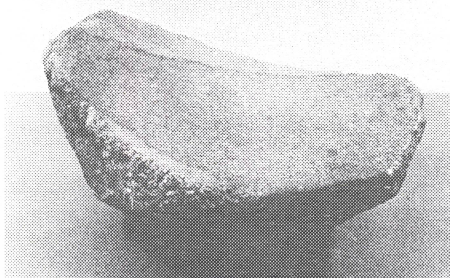
Ote *Orm punaisesta,* kirjoittanut Frans G. Bengtsson.

8 Kaikki on valmista yöllistä kalastusta varten. Atrain on teroitettu, tervaksia on sidottu tulikouraan, reppu on pakattu ja kalasaavit ovat tyhjillään. Sytyke ja tulentekovälineet ovat mukana.

Matka vie alas kivitietä ohi haapojen ja pähkinäpensaiden ja uhrikivien luona avataan reppu, uhria laitetaan kuppeihin (pyyntionnen saamiseksi) ja joutuisasti jatkuu kulku. Tyyni ja musta vesi levittäytyy rannassa veneiden luona. Tammiruuhet painuvat veteen yli aluspuiden ja synnyttävät renkaita veden pinnalle, pimeys ympäröi kaikkia. Rauhallinen ja hiljainen "tuulastusyö". Tervakset sytytetään, kalastus alkaa.

Peltoviljelys ja karjanhoito, kalastus, metsästys: näihin rakentui heidän hyvinvointinsa tällä paikalla. Ja ihmiset tulivat hyvin toimeen! Siitä kertovat runsaat ja kalliit hauta-antimet. (OS)

Jauhinkivi Nissashagasta.
Pohjanmaan museo/Erkki Salminen

9

"Suomen kaunein uhrikivi." Näin lausui arkeologi Mirja Miettinen nähdessään ensi kerran tämän kuppikiven.

Sinä - myöhempien aikojen kävijä - ihmettelet varmaan, niinkuin mekin olemme usein tehneet:

Miksi esi-isämme kaiversivat tämän kiven pintaan nämä kupit?

Oliko se senaikaista väestölaskentaa? Ehkä kiveen ei tehty kuoppaa henkilön syntymän vuoksi vaan kuolleen muistoksi? Kuppikiviä esiintyy sekä asuinpaikkojen että kalmistojen läheisyydessä.

Uhrattiinko näihin kuppeihin, mitä, kenelle ja miksi?

Kysymyksiä on monia. Vielä emme ole saaneet vastauksia niihin, voimme vain arvailla. (GH)

9-10

Jos katselee etelään muinaisen "järven rantaa" pitkin, näkee rautakautisia peltoja. Varhainen maanviljelijä etsi viljelyynsä helposti muokattavaa hiekka- tai hiekkapitoista maata. Siitepölytutkimusten tulokset paikalta (kohde 4-5) osoittavat Nissashagan rautakautisten asukkaiden viljelleen vehnää (Triticum) ja ohraa (Hordeum). Samoja pelto- ja niitykasveja kasvoi rinteillä kuin nytkin: angervoa (Filipendula), pujoa (Artemisia), koiranputkia (Anthriscus), nurmipuntarpäätä (Alopecurus) ja monia, monia muita. Mustikkaa (Vaccinum) ja puolukkaa (Vaccinum vitis-idaea) oli metsässä ja niityn laidassa kasvoi vadelmaa (Rubus ideaus), mesimarjaa (Rubus arcticus) ja pähkinäpensaita (Corylus).

Rautakauden kylän pihoilla lasten jaloissa kasvoi samanlaisia ratamoita (Plantago) kuin nykyisinkin.

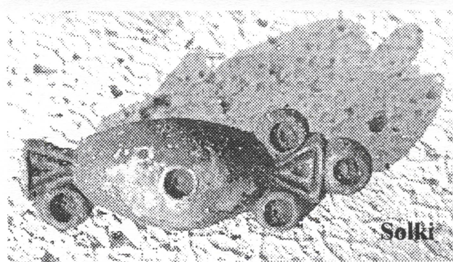
"Kiviaita" oli varmaan rajana pellon ja niityn välissä, kuten nytkin. Ehkä se oli myös tie venerantaan. Syötäväksi kelpaavaa niitysuolaheinää (Rumex) kasvaa paikoin vielä tänäänkin.

Nykyisinkin siirretään "ruuhia" joen suistoissa samanlaisia kivilaitureita pitkin veden korkeuden muutosten niin vaatiessa. (OS)

10 Vuonna 1983 tutkittiin pienellä kumpareella olevaa matalaa röykkiötä arkeologiaopiskelija Päivi Pykälä-ahon johdolla. Haudasta saatiin useita löytöjä mm. pronssisolki, rautainen veitsi, tulusrauta, sekä katkelmia pronssiheloituksista. Haudan eteläpuolella on kaksi kuppikiveä. Hiukan etelämpänä tehtiin samana vuonna pieni koekaivaus, jossa löytyi runsaasti savitiivistettä.

Hautalöytö on kansainvaellusajalta (noin 400-500 j.Kr.). (HE)

Solki

10-11 **"Kiilakivivarasto"**
Suunnilleen 1800-luvun keskivaiheilla alettiin käyttää lohkottuja kiviä - "tjiilastäina" - rakennuksissa. Aikaisemmin oli käytetty sopivan kokoisia luonnonkiviä - Maalahden murteella "läitastäinä" - talojen kivijalkoihin, navettojen seiniin ja kivijalkoihin. Sopiva kivi halkaistiin poraamalla noin puolen metrin syvyisiä reikiä, täyttämällä ne sitten kiviruudilla ja räjäyttämällä. Dynamiittia ei voitu käyttää. Sitten kiveen porattiin 12 cm syvyisiä reikiä 12 cm välein, niihin kiilattiin puu tai rautakiilat, joita lyötiin kunnes kivi halkesi sopivan suuruisiin kappaleisiin. Hevosen ja kelkan avulla kivet kuljetettiin sitten rakennuspaikalle.

Maaseudulla oli kaikkialla ammattimaisia kivenhakkaajia. Vähitellen 1930-luvulta alkaen siirryttiin rakennusten perustuksissa käyttämään kivien sijasta sementtiä. (SH)

11 Karjamajan aikana tässä rakennuksessa oli navetta, ja tämän käytön jäljet näjyvät vieläkin ladossa. Lato on alkujaan ns. käymislato/sjudarlada. Se sijaitsi aikaisemmin Storsjössä ja kuljetettiin sieltä nykyiselle paikalleen 1900-luvun alussa.

Käymisladoissa valmistettiin salpietaria, jota valmistettiin kaatamalla eläinten virtsaa hyvin ohuen multakerroksen päälle. Salpietaria tarvittiin ruudin valmistamiseen. Rikki, puuhiili ja salpietari olivat mustanruudin raaka-aineita. Kustaa Vaasa määräsi 1500-luvulla, että kaikki valtakunnan talleissa ja ladoissa oleva "salpietari" kuului kruunulle. 1600-luvulla täytyi kaikkien suurempien tilojen vuosittain toimittaa veroina 2 tynnyrillistä salpietaria, 8 kappaa tuhkaa ja lasti puuta salpietaritehtaaseen Voitbyn Krutholmiin.

Nissashagan käymisladon ja karjamajan tarkka ikä ei ole tiedossa. (SH)

Me, jotka olemme olleet tekemässä luontopolkua, olemme joukko amatöörejä, jotka olemme kiinnostuneet Maalahden esihistoriasta. Harrastus on jännittävää ja mielenkiintoista. Meillä on rikas esihistoria. Metsät ja mannut kätkevät vielä paljon.

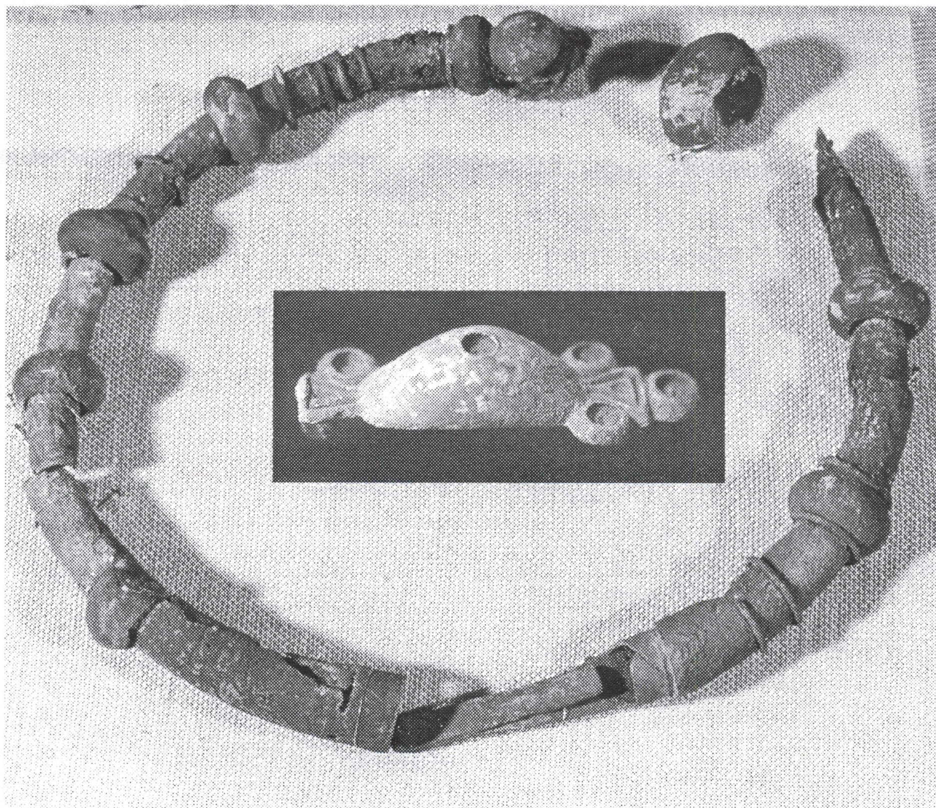
Ryhmä on pitänyt vuosina 1980-1985 kursseja Maalahden-Korsnäsin kansalaisopistolla. Opettajana on toiminut Ole Storsved. Keväällä 1984 ryhmä liittyi Maalahden museoyhdistykseen.

Toivomme Teidän viihtyneen vaelluksella. Tervetuloa uudelleen!

Malax museiförening rf
Maalahden museoyhdistys
Arkeologiaryhmä

Tekijät (1985): Maalahden museoyhdistyksen arkeologiryhmä: Arne Aspholm, Harald Enström (HE), Magnus Erikslund, Siri Hagback (SH), Gunnel Holm (GH), Elof Holmlund (EH), Hedvig Lidman, Eric Nordman (EN), Ole Storsved (OS) ja Göran Strömfors (GS).

Piirrokset: Pia Åkerman (kansi); Museoviasto (s.6)
Kuvat: Göran Strömfors (jollei muuta mainita)
Käännös: Järnåldersleden-nimisestä esitteestä (v. 1985): Seppo Holopainen 1998.
Käännöksen tarkastus sekä tekstin täydennys v. 2000: Arkeologi Mirja Miettinen/Museovirasto.
Taitto: Göran Strömfors
Kopiointi v. 2000: Multiptint, Vaasa

Rautakautinen kaularengas ja solki Nissashagasta. Museovirasto.

Kirkonkylä
Kyrkbyn

9 8 35 : 63

21
20

35.64 7

19

10 19

1800 m

Muinaishauta - Kiviröykkiö
Forngrav - Stenröse

Kuppikivi - Uhrikivi
Skålgropssten - Offersten

Tutkittu alue tai koekuoppia
Undersökt område eller
provgropar

35 : 65

19 20

35 :27

18

NISSASHAGA
Lähtö
Start
Info

5
11
4

Inmossen

800 m
3

800 m
1800 m
2

41:18

18
17

41:9
1

Storsjön

41:21

0 50 100 m

Kartta on Göran Strömforsin piirtämä huhtikuussa 2000 lähtöaineistona vuonna 1982-83 tehty tarkempi kartoitus.
Kartan ritad av Göran Strömfors i april 2000 utgående från noggrannare karta uppgjord 1982-83.

Rautakauden polku

Maalahden Nissashagassa on 800/1800 m pituinen vaellusreitti alueella, joka arkeologisesti on Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan mielenkiintoisimpia. Reitin varrella on komeita rautakautisia hautaröykkiöitä ja useita uhri- eli kuppikiviä, muiden muassa "Suomen kaunein kuppikivi", jonka pinnassa on useita kymmeniä kuppeja/uhrikuoppia. Kaivaustutkimuksissa on alueelta saatu merkittäviä muinaislöytöjä. Alueella on myös runsas ja mielenkiintoinen kasvisto.

Tupa, jonka luota polku alkaa, on vanha karjamaja, "avoinna vuoden ympäri". Tuvassa on tietoa Rautakauden polusta ja sen kohteista. Elämää karjamajalla esitellään mm. läheisessä salpietariladossa, joka myöhemmin oli kesänavetta.

Tervetuloa Nissashagan luonnonrauhaan j a kulttuurin pariin Storsjöhön.

Malax museiförening rf /
Arkeologiaryhmä

Nissashaga sijaitsee noin 8,2 km etelään Maalahden kirkolta.

Kansikuvat: infotupa-karjamaja ja kaksi pientä kuppikiveä. Esite on käännetty ja täydennetty ruotsinkielisestä "Järnåldersleden"-esitteestä.